

Viime YP:ssä (4/2005) oli Eli-na Kestilän Suomen poliittisen kentän tilaa jännittävästi analysoinut artikkeli, jota ruodittiin myös saman numeron pääkirjoituksessa. Samoihin aikoihin tuon YP:n kanssa ilmestyi Heikki Paloheimon toimittama kirja ”Vaalit ja demokratia Suomessa” (WSOY 2005). Se sisältää (sivuilla 274–289) raportin **Pertti Suhosen** ja **Esa Reunan** tutkimuksesta, joka on hyvin samansuuntainen kuin Kestilän havainnot. Molempien keskeisin tulos on se, että vakiintuneet eduskuntapuolueet ovat sisäisesti hyvin jakautuneita. Kestilä havaitsee tämän äänestäjäkunnan tasolla, Suhosen ja Reunan aineistona taas olivat kansanedustajien viime vaalien edellä Ylen vaalikoneeseen antamat vastaukset. Suhonen ja Reunan luokittivat kansanedustajat vastausten mukaan uudelleen siten, että kunkin ryhmän aatteelliset profiilit olivat mahdollisimman lähellä toisiaan ja samalla mahdollisimman kaukana muista. Syntyivät seuraavat neljä ”uuspuoluetta”:

– Valtiointerventionistinen tasa-arvopuolue (VTP), 60 edustajaa. VTP:n ideologia muistuttaa perinteistä vasemmistolaisuutta: valtion rooli ongelmien säätelijänä ja tasa-arvon toteuttajana korostuu, ay-liike on arvossaan eikä

yksityistämiseen uskota. SDP:n edustajista tähän uuspuolueeseen lukeutuu kaksi kolmasosaa (32), Vasemmistoliitosta miltei kaikki (13). Mutta VTP:hen siijoittuu myös kaksi yllättävää puheenjohtajatasoa: Anne-li Jäätteenmäki (kesk.) ja Tarja Cronberg (vihr.).

– Perusturvan ja perusarvojen puolue (PPP), 60 edustajaa. PPP:n perusarvoja ovat työn-teko ja yrittäminen, kotien antama moraalikasvatus, kaikille taattava samanlainen perusturva ja alueellinen tasa-arvo. Keskustasta PPP:hen kuuluu yli kaksi kolmasosaa (37), kokoomuslaisista neljännes (10).

– Valistuksellinen sivistyspuolue (VSP), 38 edustajaa. VSP:ssä uskotaan ihmiseen sekä koulutuksen ja valistuksen voimaan. Valtion puuttumista asioihin vierastetaan, koska ihmiset alkavat toimia järkevästi, kunhan heillä vain on riittävästi tietoa. Sosiaalietuudet ja verohelpotukset on kohdistettava eniten tarvitseville. VSP koostuu tasaisimmin kaikista eduskuntaryhmistä, ja mukana on peräti kolme nykyistä puoluejohtajaa: kristillisten Päivi Räsänen, perussuomalaisten Timo Soini – ja SDP:n Eero Heinäluoma.

– Dynaaminen markkina-puolue (DMP), 33 edustajaa. DMP uskoo markkinamekanismin voimaan ja valtion puuttumisen asioihin haitallisiin seurauksiin. Sääntöjen on oltava samat hyvä- ja huono-osaisille. DMP:hen kuuluu kaksi kolmasosaa sekä kokoomuslaisista (25) että RKP:stä (5), lisäksi kaksi vihreää (Ulla Anttila ja Kirsi

Ojansuu) ja yksi kristillisdemokraatti (Bjarne Kallis).

KU:n Viikkolehti kertoi näyttävästi Suhosen ja Reunan tutkimuksesta 16/9. Jutussa Suhonen myös kommentoi tutkimuksen tuloksia ja ehdottaa siirtymistä **kaksiportaiseen** suhteelliseen vaalitapaan, jotta demokratia toimisi paremmin. Ajatus ei ole edes uusi. 1960-luvun lopulla hallitus teki eduskunnalle esityksen, jonka mukaan kaksi tai useampi puolue olisi voinut muodostaa vaalirenkaan ja äänet olisi laskettu ensin suhteellisesti vaalirenkaiden kesken ja sitten suhteellisesti kunkin vaalirenkaan sisällä. Hanke kuitenkin kaatui presidentti Kekkosen vastustukseen. Nyt Suhonen haluaa elvyttää ajatuksen siten, että puolueissa itsessään pitäisi olla sisäisiä vaaliliittoja, joiden kesken paikat jaettaisiin suhteellisesti. Näin eduskunnan todelliset poliittiset jaot Suhosen mielestä tarkentuisivat ja äänestäjät tietäisivät paremmin, minkälaisista ehdokasta he äänestävät.

Alkusyksystä ilmestynyt **Heikki Kosken** kirja Virkamieshallitus, viinit ja läänit (LIKE 2005) on kauttaaltaan sujuvaa ja soljuvaa tekstiä, ja kirjan alkuluvun teho lähes kaunokirjallista. Ensin lukija tosin kummeksuu, miksi Koski nostaa lyhyen ministeriaikansa vuonna 1975 paitsi kirjan otsikkoon myös pitkän luvun arvoiseksi. Sen luettuaan lu-

kija kuitenkin tajuaa, että tuona aikana oli ETYK, jonka turvajärjestelyistä Koski virkamieshallituksen sisäministerinä vastasi, ja että muutenkin silloin elettiin tärkeää poliittista saumakohtaa. ETYK oli UKK:n suuri saavutus, jonka myötä hän nousi valtansa huipulle. Tässä Kekkosta avitti SDP Kalevi Sorsan johdolla, sillä puolue kävi pyytämässä UKK:ta vielä asettumaan presidenttiehdokkaaksi – huhtikuussa 1975, kolme vuotta ennen vaaleja, mutta sopivasti ennen ETYK-kokousta. Sen jälkeen UKK antoi palaa. Jotta kunnia ETYK-kokouksesta lankeaisi vain yhteen suuntaan, UKK nimitti pitkään istuneen kansanrintamahallituksen tilalle virkamieshallituksen kesäkuussa. Sen tärkein tehtävä oli olla taustalla ja hoitaa ETYK, joka pidettiin heinä–elokuun vaihteessa 1975. Pian tämän jälkeen UKK halusi tilalle taas kansanrintamahallituksen ja nimitti lokakuun lopulla sellaisen muodostajaksi eläkkeellä olevan maaherra Martti Miettusen – ja sivuutti näin keskustapuolueen vahvat miehet Ahti Karjalaisen ja Johannes Virolaisen. Neuvottelut eivät tahtoneet kuitenkaan edetä, vastaan yrittivät harata niin SDP, keskusta kuin erityisesti SKDL. Marraskuun 24. päivänä UKK hermostui moiseen tottelemattomuuteen ja kutsui SKDL:n edustajat Tamminiemeen. Suora sitaatti Kosken kirjasta:

”Kun Kekkonen kysyi vierailtaan, mitä he pitivät pahimpana ongelmana, vastaus kuului: työttömyyttä. Niinpä presidentti ajatteli, että jos hän nostaa työttömyyden torjumisen hallituksen päätehtäväksi, ääri-vasemmallakaan ei voida kieltäytyä mukaantulosta.”

Eikä voitukaan. Kolme päivää

myöhemmin UKK runnoi suorassa televisiölähetyksessä kasaan Miettusen hätätilahallituksen. Alkoi Kekkonen lähes yksinvaltainen loppukausi. Heikki Koski puolestaan siirtyi Alkoon, ensin johtajaksi ja sitten pääjohtajaksi, suunnilleen samoihin aikoihin kuin Mauno Koivisto aloitti presidenttinä.

Aku Louhimiehen elokuva *Paha maa* sai ensi-iltansa tammikuun puolivälissä. Useimmat kriitikot pitivät elokuvaa joka suhteessa hyvin tehtynä, mutta loputoman ahdistavana. Kaupallista menestystä sille ei povattu, mutta toisin kävi. Jos Paha maa tällä draamallisella rakenteella kykeni saavuttamaan tuollaisen vastakaipun, sen täytyi antaa koskettava hahmo jollekin laajasti ja syvästi koetulle. Kaikki ahdistus ei myy. Mistä Paha maa itse asiassa kertoo? Jotain inhimillisesti yleispätevää siinä täytyy olla, koska se palkittiin Göteborgin ja Moskovan elokuvajuhlilla ja se on ehdolla nyt myös Euroopan parhaaksi elokuvaksi. Jotain yleispätevää se kertoo myös suomalaisuudesta, mutta kertooko se myös jotain erityistä?

Louhimies sanoo elokuvan idean syntyneen jo vuonna 1992. Tuolloin 24-vuotias Louhimies oli lukenut Leo Tolstoin novellin Väärennetty korkolippu ja päätti sijoittaa novellin peruskuvion Suomeen. Kaikki elokuvan päähenkilöt ovat tavallisia ja kunnollisia suomalaisia, joille alkaa tapahtua. Alkusysäyksenä on suomen kielen opettaja, joka saa säästösysteistä potkut, rupeaa juomaan ja purkaa ahdistuksensa poikaansa ja ajaa tämän pois kotoa. Poika ryhtyy narkkaamaan ja väärentää 500 euron

setelin, jonka välityksellä pahan kosketus sitten alkaa kulkea.

Kun elokuvan katsoo tarkkaan, sen tapahtuma-aika ei ole (eurosetelistä huolimatta) ”nyt”, vaan joskus 10 vuotta sitten, 1990-luvun alkupuolella. Mitä Suomessa silloin oli? Syvä lama, joka kerta heitolla muutti täällä elämisen ehtoja. Ulkoinen sattuuma tyrkkäsi yhtäkkiä satoja tuhansia suomalaisia olemassaolon raakaan taisteluun: työttömyyteen, konkurssiin, asuntoloukuun, velkavankeuteen. Laman separaattori viskasi joukoittain hyviä ihmisiä alaviistoon, ulko-reunalle ja syrjäpoluille ja käynnisti tiheitä ”pahan” ketjuja.

Nuori Louhimies saattoi hyvinkin aistia laman mustat voimavirratt ja siirtää ne (tietoisesti tai alitajuisesti) elokuvansa mentaaliseksi maisemaksi. Tätä kautta elokuvan synkeys ja toivottomuus tulisivat uudella tavalla ymmärrettäviksi, mikä samalla selittäisi, miksi elokuva tuon ajan läpielänyttä katsojakuntaa koskettaa.

Kaksi tuoretta maahanmuuttajaa seurasi innokkaana jääkiekko-ottelua, pääkaupunkiseudun paikalliskamppailua. Miehet kannattivat eri joukkueita ja siitäkös syntyi kaverusten kesken kisaa, kuka on kuka. Sovittiin, että vuoden kuluttua katsotaan, kumpi on silloin enemmän *stadilainen*.

Vuosi kului ja kaverukset tapasivat toisensa. Toinen huikaski hyväntuulisena ja varmana voitostaan: ”Hello, frendi! Mä slumppasin handelista flindan brengkua. Otetaan käbi ja lähettään bailaamaan!” Toinen vastasi ”Suksi sinä räppipää helvettiin!” – ja voitti kisan.